

כליאת שווא - משמעותה והעונש בצידה

חופש התנועה היא אחת מהזכויות הבסיסיות המוגנת בחוק היסוד של כבוד האדם וחירותו, וקובעת כי זכותו של כל אדם לנוע באופן חופשי ממקום למקום מבלי לדאוג שמא יעצרו אותו או יפגעו בו. מדינות דמוקרטיות רבות, ביניהן ישראל, אסרו בחוק כל פגיעה בחירות האדם וחופש תנועתו, לרבות האיסור לכלוא אדם ללא הצדקה בדין. עונשי המאסר הקבועים בחוק בגין עבירת כליאת שווא עשויים להגיע לחמש שנים. העונשים עלולים להחמיר במידה והעבירה בוצעה לצד עבירות נוספות כגון עבירות תקיפה, אלימות, איומים ועוד. עו"ד אסף דוק מסביר אודות יסודות עבירת כליאת שווא ומרכיביה תוך סקירת פסקי דין בנושא.

מהי כליאת שווא?

כאשר אדם נעצר או נכלא שלא כדין וכתוצאה מכך חופש התנועה נשלל ממנו בשל תנאים המונעים ממנו את זכותו הבסיסית, מדובר בכליאה ללא הצדקה בדין. חופש התנועה היא אחת מהזכויות היותר חשובות ובסיסיות, וזאת ניתן ללמוד מדבריו של השופט אהרן ברק באשר לחומרת פגיעתה.

כיצד חוק העונשין מתייחס לעבירת כליאת שווא?

בחוק העונשין, סעיף 377, חל איסור לכלוא או לעצור אדם שלא כדין. העונש המרבי הקבוע בחוק בגין עבירה זו הוא עד **שלוש שנות מאסר**. משך המאסר מזנק **לחמש שנים** במידה והעבריין המבצע התחזה לאדם בעל מעמד רשמי כדוגמה לשוטר או לחילופין העמיד פנים כי יש לו צו כדין.

עבירת כליאת שווא לרוב הינה תוצאה של ביצוע עבירות אחרות, כגון: עבירות אלימות במשפחה, עבירת איומים, עבירת שוד, עבירת תקיפה ועוד. זאת ניתן לראות בפסקי דין הנוגעים לעבירות אלימות במשפחה כאשר הנאשם כולא את בת זוגו בשל ריב או סכסוך, ולא פעם אף מכה, מאיים ותוקף אותה. כמו כן, בעבירות שוד עבירת כליאת שווא מבוצעת לא פעם, לצד עבירות תקיפה ואיומים של הקורבנות.

יסודות עבירת כליאת שווא

בעבירת כליאת שווא צריכים להתקיים חמישה יסודות בסיסיים שיפורטו להלן:

1. שלילת חירותו של אדם

שלילת חירותו של האדם עומדת במרכזה של עבירת כליאת שווא. שלילת החירות יכולה להתקיים בכל מקום שהוא בו נמנעת מהאדם חירותו. הדבר יכול להתקיים במקום סגור ממנו אין יציאה או כניסה. גם עיכובו של אדם נכללת תחת סעיף זה. אחזקתן של נשים לשם עיסוק בזנות משמשת כדוגמה, שכן, הללו תלויות לחלוטין בסוחר ונמצאות בבעלותו.

2. שלילה מוחלטת של החירות

יסוד זה מתייחס לחוסר האפשרות של הכלוא לצאת ממקום מסוים. כאשר מעבר אחד נחסם אך ישנם מעברים נוספים הדבר אינו נחשב לשלילה מוחלטת. בנוסף סעיף זה מתייחס למצבו של האדם הכלוא. לדוגמה, במידה וקיים פתח בחלון ממנו הכלוא יכול לצאת בשל היותו צעיר וקטן בגודלו - אין ייחשב הוא לכלוא. לעומת זאת, אדם רחב ממדים שאינו מסוגל לצאת מפתח החלון ייחשב באופן מוחלט לכלוא.

3. שלילה שלא על-פי דין

יסוד זה משמעותו ביצוע העבירה שלא בהתאם לחוקים המאפשרים לכלוא אדם. לדוגמה, כליאה של מאושפז בבית חולים פסיכיאטרי ללא כל סיבה רפואית המצדיקה זאת, תיחשב לעבירת כליאת שווא.

4. משך הזמן בה מתבצעת הכליאה

בכדי שתתקיים עבירת כליאת שווא, על העבירה להתבצע במשך זמן מסוים. יחד עם זאת, החוק לא מגדיר את משך הזמן הקצר ביותר בכדי שעבירה זו תיעשה, למרות שנחקק כי גם עיכוב או מעצר שבוצע בניגוד לחוק, שיכול להמשך אפילו מספר שעות או פחות, עשוי להיחשב כעבירה דנן.

5. שימוש באמצעים פיזיים או התחזות לבעל סמכות

עבירת כליאת שווא יכולה להתבצע בשני אופנים; האחת באמצעות שימוש באמצעים פיזיים בכדי למנוע מהנכלא את יכולתו לנוע. השנייה, כליאה באופן שאינו פיזי המתקיימת לדוגמה באמצעות איומים.

זאת ועוד, עבירת הכליאה יכולה להתבצע על ידי התחזותו של העבריין לבעל סמכות. במידה ובית המשפט ראה קשר סיבתי הדוק בין ההתחזות לעבירת הכליאה יכול הוא להטיל עונש מאסר של עד חמש שנים כפי שקבוע בחוק.

פסקי דין בעבירת כליאת שווא

בת"פ 15169-08-14 - הנאשם הורשע בעבירות של כליאת שווא לפי סעיף 377 ובתקיפת בת זוג בנסיבות מחמירות בהתאם לסעיף 382(ג) לחוק העונשין. על פי כתב האישום, בתחילת חודש אוגוסט שנת 2014, חל ויכוח בין הנאשם למתלוננת, בת זוגו, שבמהלכה אמר כלפיה קללות. בשל כך, המתלוננת ביקשה ממנו לעזוב אך בתגובה לכך נעל הנאשם את דלת הכניסה וכלא אותה במקום תוך שהוא מאיים עליה. לאחר מכן הטיח את ראשה לקיר ומשך בשערותיה. המתלוננת ניסתה לברוח אך ללא הועיל - הנאשם השכיבה ארצה, ישב עליה וחבט בה בכל חלקי גופה. המתלוננת ניסתה להימלט ולחפש את מפתח הדירה אך הנאשם המשיך לתפוס אותה, לנשוך אותה ולבעוט בה. בעקבות כך הנאשם גרם למתלוננת שטפי דם וחבלות רבות בגופה.

על פי תסקיר המבחן, הנאשם גרוש, בן 47 ואב לארבעה ילדים כאשר אחד מהם הוא בנם המשותף שלו ושל המתלוננת. בבעלות הנאשם שתי מכבסות אותם הוא מנהל, סיים שירות צבאי מלא, אינו מאופיין במטענים כלפי המתלוננת ומגלה כלפיה אמפתיה. לאחר הליך טיפולי שעבר, שירות המבחן המליץ לבטל את הרשעתו בכדי למנוע פגיעה בפרנסתו, שכן עבודתו היא מול מוסדות ציבוריים ומשרדים ממשלתיים וכן ממליץ על צו מבחן למשך שנה. יחד עם זאת, בית המשפט רואה בחומרה את מעשיו של הנאשם אשר ראויים לגינוי וביטול הרשעתו תוביל לפגיעה באינטרס הציבורי. הנאשם גרם חבלות חמורות לבת זוגו ויש לגזור עליו דין ברף ענישה הולם. לבסוף דן בית המשפט את הנאשם לעבודות שירות במשך שישה חודשים והכריע כי יעמוד לצו מבחן במשך שנים-עשר חודשים.

כמו כן, דנו את הנאשם לשמונה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים בהם אסור עליו לעבור עבירת אלימות מסוג פשע, בנוסף לשלושה חודשי מאסר על תנאי בהם אסור עליו לעבור עבירת כליאת שווא או עבירת אלימות מסוג עוון במשך שלוש שנים.

בת"פ 50441-08-15 - בכתב האישום נגד הנאשם יוחס לו עבירה של כליאת שווא, תקיפת בת זוג ועבירות איומים. העבירות בוצעו כלפי אשתו של הנאשם במהלך מספר שבועות. הנאשם איים על אשתו באומרו כי ישבור לה את עצמותיה ונעל מבפנים את דלת ביתם. על פי דברי הנאשם הנעילה התבצעה למשך חצי דקה בלבד, עובדה שלא נסתרה, וזאת בכדי למנוע מאשתו ללכת לחברתה בשעת לילה מאוחרת. כמו כן, על פי כתב האישום הנאשם איים על אשתו בכך שיהרוג אותה, הכה אותה ובאחד הפעמים אף אחז בסכין תוך שהוא מטיח קללות בפניה. הנאשם אובחן כסובל מסכיזופרניה אומנם כתב האישום קבע כי בעת ביצוע העבירות לא היה במצב פסיכוטי. בית המשפט ייחס חשיבות רבה יותר לעבירות האלימות והתקיפה יותר מאשר לעבירת כליאת שווא אשר חלה לפרק זמן מועט של כחצי דקה בלבד. על כן, הנאשם נידון לשבעה חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו, מאסר למשך שלושה חודשים על תנאי למשך שלוש שנים על עבירות של אלימות או איומים כלפי בני משפחה או בת הזוג כאמור.

בת"פ 21801-06-15 - הוגש כתב אישום נגד שני נאשמים בדבר קשירת קשר לאדם אחר במטרה לבצע שוד בדירתה של קשישה כבת 78 בירושלים. בעקבות מידע שהגיע לידיהם הנוגע לרכוש הנמצא ברשותה, תואם בין הנאשמים לאחרים כי יגיעו לביתה וכך עשו, דבר שהתרחש בשעות הבוקר לקראת סוף חודש אוגוסט בשנת 2015. הם יצאו מרכבם כשהם לובשים חולצות בעלות לוגו של חברת בזק ומאובזרים בצידו הנועד לביצוע שוד המונה אקדח, כיסוי ראש, כפפות, גז פלפל, מברג, לום ותיקים. באותה העת המטפלת שהתה יחד עם הקשישה בדירה. השלושה נכנסו לדירה, רעולי פנים, כאשר אחד מהם חסם את פי המטפלת בידיו והפיל אותה ארצה. במקביל, נאשם אחר ביקש מהקשישה להיות בשקט כדי שלא יפגע בה. בהמשך הם שברו את טלפון הנייד וניתקו את לחצן המצוקה ברשותה. אחד מהם שלף טבעות מאצבעותיה של הקשישה ומשך את השרשת שהייתה על צווארה. כמו כן, הם לקחו את הכספת שהייתה במחסן. לפני לכתם, אחד מהם נעל את המטפלת בחדר האמבטיה והותיר אותה שם.

בית המשפט הרשיע את הנאשמים בעבירות של שוד מזוין בחבורה, עבירות נשק, כניסה למקום מגורים, היזק בזדון ועבירת כליאת שווא. האירוע המדובר התרחש כחודש לאחר מות בנה של הקשישה. הקשישה לקתה באירוע בשנת 2001 שהותיר אותה משותקת בפלג גופה העליון. לאחר האירוע האלים שחוותה מצבה הכלכלי קשה אשר מקשה על מימון עלויות הטיפול בה. האירוע הנ"ל הינו חמור במיוחד שכן במהלכו בוצע ניצול של המצב בו שרויה המתלוננת. הדין שנגזר על הנאשם ראשון הוא שמונה חודשי מאסר בפועל, לאחר שהגיע להסדר טיעון הנוגע לסיוע לכניסה למקום מגורים. הנאשם השני הוא בעל עבר פלילי כבד אשר הורשע בעבירות שוד רבות. בית המשפט ביקש להלום את חומרת מעשיו ופגיעתו באדם חסר-ישע. כמו כן, בית המשפט לקח בחשבון בגזר דינו את העובדה כי המשיך בדרכו העבריינית חרף האמון שניתן לו בעבר. על כן נגזרו עליו חמש וחצי שנות מאסר בפועל, שמונה עשרה חודשי מאסר על תנאי למשך עשרים וארבע חודשים ממועד שחרור ופיצוי למתלוננת.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין כליאת שווא?

עבירת כליאת שווא נתקלת באפס סובלנות מצד בתי המשפט ורשויות האכיפה. מדובר בעבירה אשר שוללת מהאדם את זכותו הבסיסית והיא - חירותו. על כן, נקבעו בחוק העונשין עונשי מאסר כבדים בגין עבירת כליאת שווא נוכח פגיעתה באוטונומיה ובחופש התנועה של האדם. לעיתים, עבירת כליאת שווא מבוצעת לצד עבירות נוספות, שלעיתים אף חמורות יותר, כפי שהוצג בפסקי הדין במאמר הנוכחי, כדוגמת עבירת אלימות במשפחה, עבירת איומים, עבירת תקיפה בנסיבות מחמירות, עבירות של שוד מזוין ועוד. יחד עם זאת, במידה והכליאה לא נמשכה לפרק זמן ארוך ונעברה לצד עבירות חמורות יותר, כדוגמה בת"פ 50441-08-15, אזי בית המשפט מייחס חשיבות רבה יותר לעבירות האחרות. במידה ונעצרת או הואשמת בעבירת כליאת שווא, כדאי שתפנה לייעוץ משפטי הכולל ליווי וייצוג בידי עורך דין מקצועי. החשיבות בפנייה המיידית לשירותיו של עורך-דין עולה במיוחד כאשר עבירת כליאת שווא בוצעה לצד עבירות נוספות.

במידה וזומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין כליאת שווא אתה זקוק לעורך דין מנוסה שייסע לך בניהול ההליך הפלילי נגדך,

25/05/2020

077-5006206

052-6885006

כליאת שווא - משמעותה והעונש בצידה

בין אם זה בחקירת המשטרה ובין אם זה בכותלי בית המשפט, שכן המדובר בעבירה שתוצאתה יכולה להיות חמורה מאוד עבורך הכוללות כאפשרות סבירה לחלוטין גם שהייה מאחורי סורג ובריח לתקופה ממושכת. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בעבירות פגיעה בחירות בכלל ובעבירת כליאת שווא בפרט מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין כליאת שווא פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.